

۲۰۲۱/۰۹/۱۴

ولی احمد نوری

سید جمال الدین افغان

«ارنست رونان» (Ernest Renan) نویسنده، فیلیسوف و مؤرخ بزرگ فرانسوی در سال های ۱۸۸۵م (معاصر سید جمال الدین افغان) در وصف او نوشته است: «زمانی که با سید جمال الدین افغان هم صحبت می شدم، حریت افکار و طبیعت نجیب و درست او، مرا به این اعتقاد و امیداشت که من در برابر خودم یکی از آشنایان قدیم خویشتن را دارم. مثلاً با حضور سید جمال الدین افغان و سخنانش تصور می کردم «ابن سینا» یا «ابن رشد» یا یکی از آن آزاد مردان دنیا را می بینم که روح انسانیت بوده اند.

ارنست رونان فرانسوی

بخش پنجم

سید جمال الدین افغان پیشوای بزرگ از رهبران متفکر و اندیشمند اسلام در عصر حاضر
بیانیة محمد توفیق عویضه در محفل یاد و بود از صدمین سال ورود سید جمال الدین افغان به مصر
تخلیص، تصحیح و دوباره نویسی از ولی احمد نوری

در این بخش نخست، بیانیة استاد محمد توفیق عویضه سرکرتر جنرال مجلس اعلاى شئون اسلامى را که به احتفال صدمین سال تولد سید جمال الدین افغان به مصر، در شهر اسکندریه آنکشور، ایراد نموده است، تقدیم شما می کنم و سپس نوشته محمد عبداللطیف نویسنده عرب را که زیر عنوان (مردی نیرومند تر از بمب) در روزنامه الاخبار مورخ ۲۵ آگست ۱۹۷۶ چاپ مصر نشر شده، به مطالعه شما میرسانم.

محمد توفیق عویضه - تابستان ۱۹۷۶م):

جناب پوهاند رحیم نوین وزیر اطلاعات و رئیس انجمن دوستی مصر و افغانستان، استادان، دانشمندان، حضار گرامی! به نام جمهوریت عربی مصر و به نام رهبر و رئیس جمهور آن محمد انور السادات، در این منطقه زیبا در محل ابوبکر صدیق، شما را خوش آمدید می گویم. ما در این اجتماع از مقام پیشوای بزرگ و یکی از رهبران فکری جهان اسلام در عصر حاضر (قرن بیستم، از ولی احمد نوری) تجلیل می نمائیم، و آن فرزند نامور و برومند افغانستان سید جمال الدین افغان است.

در این احتفال پرشکوه مجلس اعلاى شئون اسلامى و انجمن دوستی مصر و افغانستان، بر علاوه دانشمندان برجسته دو کشور، نویسندگان و اسلام شناسان، فرزندان و جوانان مسلمان ۷۳ دولت افریقایی، آسیایی و امریکایی نیز شرکت

نموده اند تا بر زندگی، فضیلت و شایستگی آن رهبر بزرگ و مصلح برجسته اسلامی سید جمال الدین افغان را باز گویند. مجلس اعلاى شئون اسلامى مساعى خود را منحصر به مصر و دنيای عرب نمى داند، بلکه مجاهدات خود را در سراسر جهان اسلام توسعه مى بخشد و به این عقیده است که **مسلمانان برادران همدیگر اند. فرقى بين شرقى و غربى و بين عجمى و عربى آن وجود ندارد.**

سید جمال الدین افغان شخصیتی بود که زندگی خود را وقف خدمت دین و دعوت در راه خدا نموده بود. و این رسالت را با ایمان کامل تا پای جان انجام داد.

همه مسلمانان در شرق و غرب او را به حیث دعوت کننده وحدت و تضامن اسلامی می شناسند. سید جمال الدین افغان به نهضت و وحدت عشق می ورزید، و دعوت او به اتحاد ملل اسلامی، در نهاد آنان روح تازه میداد. سرفراز باد مردی که با این نیرومندی به اهداف عالی انسانی عقیده داشت.

آنگاه که مسلمانان به احیای خاطرات بزرگان خود در چنین مرحله ای از تاریخ خویش اقدام می کنند در حقیقت پیوند های گذشته درخشان خود را با امروز که در مسیر نهضت و ترقی قرار داده اند، تحکیم می نمایند و به آینده می نگرند. در این تسلسل زندگانی به طوری که معاندین عظمت اسلام می اندیشند عیبی نیست بلکه افتخار به گذشته درخشان، مسلمانان را نیرو می بخشد و تجدید قوا می کند و ارمان های شان را بر می انگیزد. آنانی که از اصالت گذشته منکر اند و میراث های خود را نادیده می نگرند و جز به وضع موجود نمی بینند، این واقعیت را فراموش می کنند که **حاضر نقطه وصول به گذشته است و آینده به امروز پیوند می یابد.** این امر چنین معنی نمی دهد که در قید گذشته پر طنطنه خود زندگی کنیم و از کار و فعالیت ثمربخش دور بمانیم زیرا قوانین تکامل زندگی به ما حکم می کند که حقایق امروز را بدانیم تا آنچه را سزاوار تحول و تبدیل و مناسب به مصالح و موقعیت خود پنداریم به چنان تحول و تطوری دست بزنیم.

بروی این مفاهیم عالی روحی است که یاد و بود سید جمال الدین افغان را جشن می گیریم. به این معنی که او مصلح بزرگ و قابل تقدیر و ستایش است و در افکار و مجاهدات خویش نمونه مثال بود. او به آزادی فرد احترام می گذاشت، و آزادی اجتماع را تقدیر می کرد و به آزادی ملت ایمان داشت. با این اصول، عقاید و ایمان بود که به آزادی های عمومی دعوت می نمود و تشویق و تبلیغ می کرد تا آزادی از قیود استعمار و اسارت تأمین گردد.

سید جمال الدین افغان مردی بود شجاع و در تمام موقعیت ها با دلآوری در مقابل افراد و هیأت ها و حکام و شاهان پیش آمد نموده اند. در عالی ترین کرسی منصب هم اگر تکیه زده با پرهیزگاری و تقوا عمل کرده اند و زندگی را با صرفه جویی اقتصادی و مبارزه سامان میدادند و رفاه و آسایش فکری را در این حالت میسر میدانستند. از این جاست که در شرق و غرب او را می ستایند و به عظمت و شایستگی مقام آن رهبر عالیقدر فکری اسلام اعتراف می نمایند. سیمیناری از طرف مجلس اعلاى شئون اسلامى به مناسبت تجلیل صدمین سال تولد سید جمال الدین افغان به مصر و جنبش آزادی خواهی این دانشمند بزرگ عالم اسلام در محلی به نام ابوبکر صدیق در شهر اسکندریه مصر دایر شده بود. واقعیت این است که با این احتفال، مجلس اعلاى شئون اسلامى بزرگترین وجیبه خویش را ادا کرده است که به عهده ملت اسلامی و دیگر کشورهای جهان نسبت به شخصیت این مرد بزرگ تاریخ می باشد.

مردی نیرومند تر از بمب

سید جمال‌الدین افغان اندوخته بی جز یک ردای ایکه وجودش را می پوشانید، نداشت، و با این وضع، چنان نیرومند بود که زمین را در زیر پای استعمار جویان و ستمگران به لرزه در می آورد. محمد عبداللطیف، روزنامه‌الاکهار ۲۵ اگست ۱۹۷۶

مردی که زندگی را جهت مبارزه علیه استعمار و ستمگری وقف کرد، و مجاهدات خستگی ناپذیری در راه وحدت اسلامی و توحید کلمه مسلمانان انجام داد، تا انسانیت و مسلمانان را از چنگال استعمار و مظالم آن نجات بخشیده و در موقف عظمت و جلال که شایسته مبادی اسلام است قرار دهد.

این اجتماع بزرگ، گوشه ای از بزرگداشت دعوت سید جمال الدین افغان را برای آزادی و اعتلای مسلمانان تمثیل می کرد که نه تنها برای مصر آزادی و اتحاد می خواست، بلکه هدف عالی آن را شیرازه بندی وحدت جهان اسلام تشکیل میداد.

در این اجتماع محمد توفیق عویضه سکرتر جنرال مجلس اعلای شئون اسلامی و یوسف السباعی نویسنده برجسته مصر و پوهاند داکتر رحیم نوین وزیر اطلاعات و کلتور افغانستان و سفیر آن کشور در قاهره و عده ای دیگر از استادان و دانشمندان کشورهای اسلامی سخنرانی نمودند.

در احتفال بزرگداشت رهبر عالیقدر جنبش وحدت مسلمانان سید جمال الدین افغان هزاران جوان از کشورهای مختلف اسلامی شرکت ورزیده و به تمثال آن شخصیت بزرگ به حیث نمونه اتحاد و همبستگی در زیر بیرق اسلام می نگرستند و ادای احترام می کردند.

سید جمال الدین افغان بر همه حق دارد تا از وی و از مقام معنوی و مجاهدات او تجلیل نمایند. زیرا که سید افغان در راه جنبش های ملی در هر گوشه ممالک اسلامی از هیچگونه قربانی و ایثار دریغ نکرده است و به احیای مجدد مبادی اسلام در قلب مسلمانان اندیشه ها و افکار آنان را چنان بر انگیزته است تا به سوی ترفیات و پیشرفت های زندگی مادی و معنوی معاصر گام بردارند.

این وظیفه خطیر ما است که از نقش قدم های آن فرزند بزرگ جهان اسلام پیروی کنیم و طریق مبارزه او را در جریان تحقق یافتن آرمان های وحدت و همبستگی و کسب قوت و دفاع حقوق مسلمانان تعقیب نماییم.

سید جمال الدین افغان با پیکر نحیف و لاغر قوتی بود که لرزه بر اندام استعمارگران و ستم پیشگان می افکند و امپراتوری ها را به شور می آورد. سید افغان با شخصیت ممتاز خود نیرومند تر از هر اسلحه و تجهیزات جنگی بود. ولی راز این توانایی سید جمال الدین افغان در این نهفته بود که به مال و متاع دنیا پشت پا میزد، و هیچگاه در راه حصول اغراض دنیوی و خواهشات نفسانی تن به ذلت و زبونی نمی داد.

یکی از مستشرقین قصد آن کرد تا در باره خصوصیات زندگی سید جمال الدین افغان چیزی بنویسد، ولی سید افغان به وی گفت :

« شما و دیگران به حیات خصوصی من چه علاقه دارید؟ بنویسید که من حتی در تجرید و تبعید همان قبای خود را که بدنم را می پوشید ترک داده ام تا در سفرهای خود از انتقال آن بی نیاز باشم.»

سید جمال الدین افغان تقریباً هشت سال در مصر اقامت گزید و در این مدت مردم مصر را به خیر و صلاح دعوت می نمود، و مبارزه او را نظریات عالی مبنی بر پیکار ضد استعماری و مظاهر آن احتوا میداشت. فقط با ده پوند مصری که از طرف حکومت برای وی تعیین شده بود زندگی میکرد، و در یک خانه عادی بسر می برد و صرف روزانه یک بار صرف طعام میکرد و در محلی به نام «رواق» مردم را به فراگرفتن تعلیمات خویش دعوت مینمود. بسیاری از پیروان و یارانش که صاحب ثروت و جاه بودند، خواستند که زندگی سید افغان را رونق بهتر بخشند ولی وی از قبول چنین پیشنهادی سرپیچی کرد، و گفت: «من مرد شریف النسب هستم و سرآل و بیت را حرام است که از راه صدقات زندگی کنند.»

وقتی که پادشاه مصر «توفیق خدیو» او را از مصر تبعید کرد، یاران و دوستانش پنهانی مقداری مال و دارایی در کانال سویس انتقال دادند و همین که آنرا بدسترس سید جمال الدین افغان نهادند تا به هنگام هجرت مورد استفاده قرار بدهد، سید افغان از قبول آن خودداری کرده و گفت: «این چیست؟ هر جای که شیر رخ بنماید طعمه خود را دریابد. من به شما میگویم با این مال و ثروت بازگردید و آنرا در راه مصالح ملی خود به مصرف برسانید. آنچه مرا زجر میدهد این است که نام "محمود سامی بارودی" را در جمله وزرایی یافتم که فیصله نامه تبعید مرا امضاء کرده اند. حالانکه او شخصی بود که با من عهد جهاد و ارادت بسته بود و من به اخلاقتش اطمینان داشتم.»

وقتی که سید جمال الدین افغان در لندن بسر می برد، انقلاب مهدوی در سودان برپا شد. چون این حادثه منافع استعماری برتانیه را تهدید میکرد، حکومت برتانیه در صدد برآمد تا شخصی را پیدا کند که شهرت قوی اسلامی داشته باشد و در برابر دعوت مهدوی و انقلاب دینی آن به پا خیزد. بنا بر آن به سید جمال الدین افغان پیشنهاد نمود تا سلطنت سودان را بپذیرد، ولی سید افغان با صدای بلند گفت: «ازاین تجویز تعجب میکنم، آیا کشور سودان ملک

شماست که مرا بحیث پادشاه و یا سلطان آن می‌گمارید. سودان را به مردمش واگذارید و مصر را نیز که هردو کشور به مردمان آن تعلق دارند. من اکنون با مهدوی پیمان می‌بندم که در این مبارزه به همراهی او علیه شما قیام کنم.»

یک بار سید جمال الدین افغان در دربار پادشاه، سلطان عبدالحمید نشسته بود و با دانه های تسبیح در بین انگشتانش بازی میکرد. سلطان عبدالحمید که در اوج قدرت و عظمت همایونی اش بود به سید افغان گفت: «چگونه در حضور پادشاه با دانه های تسبیح بازی می‌کنی؟» سید افغان با گردن افراخته و صدای رسا به سلطان گفت: «از اینکه من با دانه های تسبیح بازی میکنم در نظر شما عجیب می‌آید، در حالیکه شما با افراد رعیت خود بازی می‌کنید، آنرا با تعجب نمی‌نگرید.»

این است راز توانایی و نیرومندی سید جمال الدین افغان که عمری را در انقلاب و مبارزه علیه استعمار و مظالم آن سپری نمود و همین قوت روحی او بود که در دل های ستمگران و استعمار جویان لرزه می‌انداخت و بی پروا آنان را به باد انتقاد می‌گرفت.

اکنون که صد سال از آن روزگاران می‌گذرد، ما در این مرحله زندگی نیز نیاز داریم تا از نقش قدم های آن رادمرد دلیر و فداکار و قهرمان افغان مبارزه پیروی نماییم و در مبارزات و مجاهدات خود درس های تاریخی آنرا سرمشق خود قرار دهیم.

پایان بخش پنجم
ادامه دارد

بخش اول این مضمون را با کلیک بر لینک پایان مطالعه فرمائید

http://www.arianafghanistan.de/UploadCenter/Nouri_Wali_Ahmad_Saidjamaludin_Afghan_۰۱.pdf

بخش دوم این مضمون را با کلیک بر لینک پایان مطالعه فرمائید

http://www.arianafghanistan.de/UploadCenter/Nouri_Wali_Ahmad_Saidjamaludin_Afghan_۰۲.pdf

بخش سوم این مضمون را با کلیک بر لینک پایان مطالعه فرمائید

http://www.arianafghanistan.de/UploadCenter/Nouri_Wali_Ahmad_Saidjamaludin_Afghan_۰۳.pdf

بخش چهارم این مضمون را با کلیک بر لینک پایان مطالعه فرمائید

http://www.arianafghanistan.de/UploadCenter/Nouri_Wali_Ahmad_Saidjamaludin_Afghan_۰۴.pdf

برای مطالب دیگر ولی احمد نوری روی عکس کلیک کنید